

КРАЄЗНАВЧА МОЗАЇКА

Дмитро Калібаба

БОТАНІК БОРЦОВ І. Г.

У селі Будищі Коропського району, біля сільського клубу, стоїть на могилі мармуровий обеліск. На ньому викарбувано: «Видатному вітчизняному ботаніку Іллі Григоровичу Борщову (1833—1878).

Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка».

Надмогильний пам'ятник встановлено студентами у 1958 році.

З різних опублікованих джерел та переказів літніх будищанців вдалось зібрати матеріал про вченого, життя якого пов'язане з нашим чернігівським краєм.

І. Г. Борщов прожив недовго, але дуже багато зробив для розвитку науки в галузях ботаніки, хімії, фізики, географії. Він написав понад 24 наукових праць, мав виняткову ерудицію і обдарованість, доброту.

Народився він у Петербурзі, навчався у Царськосільському (Александрівському) ліцеї, після закінчення якого з 1853 по 1862 рік служив у Міністерстві фінансів. Та служба його не задовольняла. Він з дитинства полюбив ботаніку і працював у цій галузі разом з іншими видатними вченими.

Так, разом з зоологом Сєверцовим він брав участь в експедиції Академії наук до Середньої Азії.

Деякий час І. Г. Борщов навчається і працює за кордоном. У 1861 р. він одержав ступінь доктора філософії В'юрцбурзького університету.

З 1862 р. Борщов живе у Києві, часто мандрує по країні з метою наукових досліджень. Відвідував село Будище, звідкіля була його дружина Семенцова Марія Максимівна. Там була їх садиба. Треба сказати, що в сім'ї Борщових любили ботаніку. Визначним дослідником був брат Іллі Григоровича — Григорій, колекціонували рослини також син та інші.

У 1865 р. Ілля Григорович захистив у Київському університеті магістерську дисертацію. Через рік став приват-доцентом Київського та Казанського університетів. Після захисту докторської дисертації у 1868 році працює професором ботаніки Київського університету св. Володимира.

З визначних його праць назвемо «Матеріальї для ботанической географии Арапо-Каспийского края», удостоєну Демидівської премії, «О свойствах и частичном строении коллоидов, участвующих в построении тела животных и растительных организмов», «Новые виды одноклетных водорослей из окрестностей Киева» та інші.

Він довів, що колоїдні частинки є великими і складними молекулами особливої кристалічної структури. Вперше встановив зв'язок між швидкістю дифузії та розміром часток. Першим у російській ботанічній літературі наніс на карти ареали (межі поширення) 66-х видів рослин.

Борщов І. Г. любив сіверянський край, вивчав його природу. Він написав цікаві дослідження про гриби Чернігівщини, «Матеріальї для флоры водорослей Черниговской губернии» та інше, зробив іряд цінних відкриттів і прогнозів у науці.

Вчений був також громадським діячем. Читав публічні лекції з природознавства, деякий час очолював Київське товариство природодослідників, вивчав лікарські рослини, знав медицину, лікував людей, в тому числі і в Будищі.

Композитор Бородін свідчив, що Борщов був хорошим музикантом.

Під час війни з турками за незалежність Болгарії І. Г. Борщов у 1878 році, доглядаючи поранених і хворих, заразився висипним тифом і помер.

На честь ученого було названо кілька родів та видів рослин (борщівник тощо).

Ми можемо гордитися талановитим вченим-ботаніком. У с. Будищі шанують його пам'ять.